

Datum
2019-11-14

Innehållsfilter för Malmö stad

1 Bakgrund – syfte - ärendets väg

Bakgrunden till rapporten är en begäran från skolförvaltningarna om att utreda förutsättningarna för att införa [innehållsfiltrering](#) för access till websidor över Malmö stads internet.

Syftet med rapporten är att skapa en allsidig genomlysning av frågan som eventuellt kan bli till en del av ett beslutsunderlag. Rapporten har ett IT-perspektiv och undviker således att ta ställning i juridiska-, HR- och andra policyfrågor som ämnet berör.

Rapporten utreder förutsättningar och möjligheter för att införa, primärt, någon form av funktion för att begränsa eller stoppa användningen av stadens utrustning och eller infrastruktur för åtkomst till webb material av visst slag. Detta kan till exempel vara, men inte begränsat till; pornografiskt material, barnpornografiskt material, material som kan bedömas vara av kriminell karaktär, eller annat material som från tid till annan bedöms vara olämpligt ur ett skydds och samhällsperspektiv.

Förtydligande av viss begreppsanvändning.

I rapporten förekommer och används blandat begrepp som "Innehållsfiltrering", "Webbfilter" och "Porrfilter".

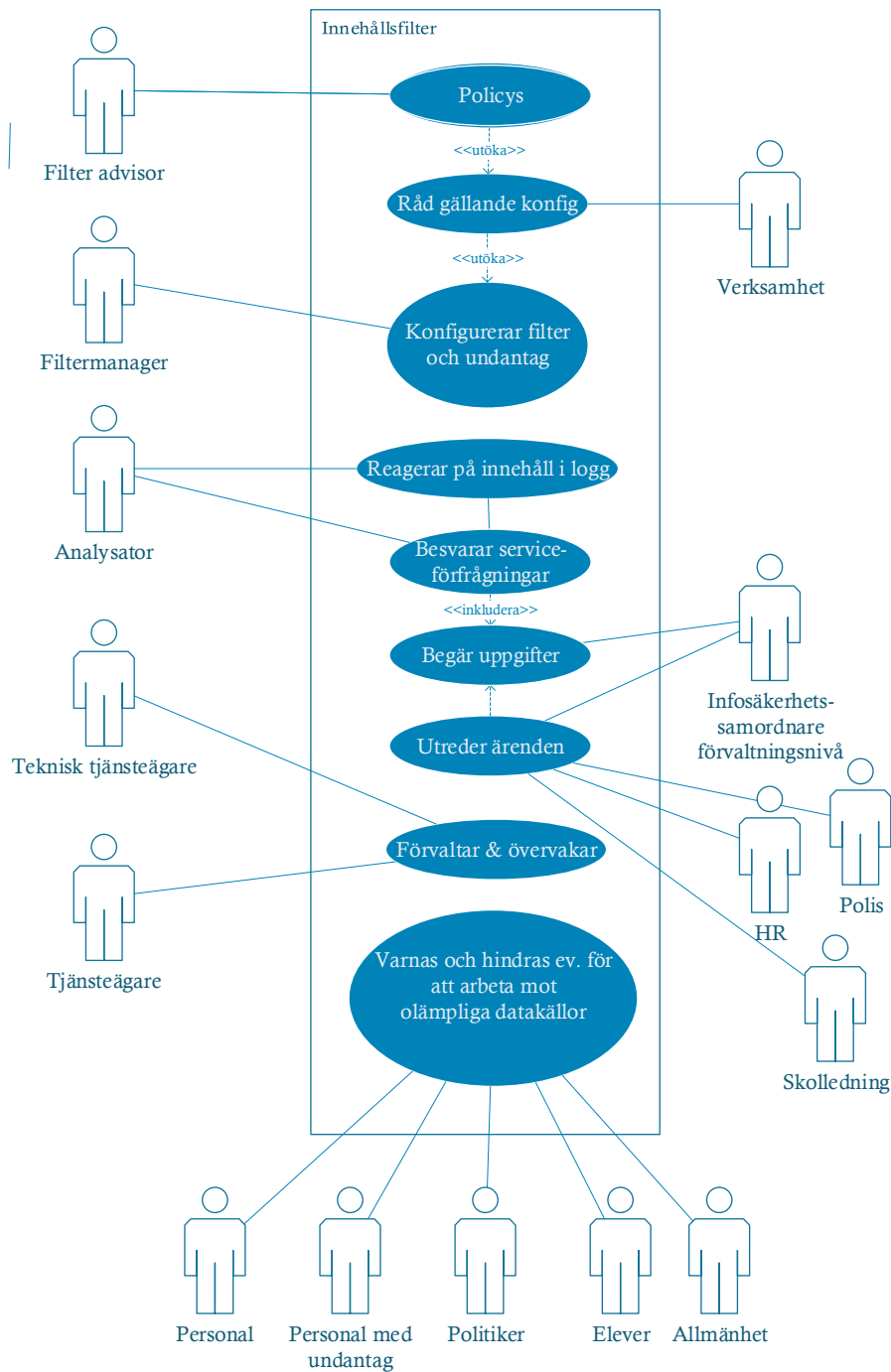
Eftersom den faktiska omfattningen av vad som önskas åstadkomma inte är helt klarlagt är det på sin plats att göra ett förtydligande. Med Innehållsfiltrering och Webbfilter avses möjligheten att filtrera bort och eller logga material från Internet enligt förutbestämda parametrar. Detta kan vara, men begränsas inte till pornografi. Med porrfilter avses ett Webbfilter som applicerats för att förhindra åtkomst till sidor med pornografiskt innehåll.

För en mer komplett handläggning torde specialister inom Stadskontorets HR-, Intern ledning och stöd samt Näringsliv och omvärld konsulteras om bl.a. frågor kring HR, juridik & informationssäkerhet, innan frågan passerar vidare till skolförvaltningarna.

Ärendet förväntas också komma i retur till IT-enheten **om och när** offerter ska inhämtas och annan mer konkret planering ta form, i syfte att nå ända fram till ett införande.

2 Usecase analys

Ett flertal roller¹ lär behövas för att skapa en väl fungerande och uthållig hantering. Följande diagram över fall av användning med förklaringar illustrerar detta.

¹ Roller ska inte förväxlas med formella titlar i organisationen utan snarare ses som typfall av användning av någon del av tjänsten eller processen.

Roll	Förklaring
”Filter advisor”	Kräver viss juridisk kompetens och kunskap om stadens policys, med mandat att själv ta eller bereda beslut i ärenden.
”Filter manager”	Har rättigheter att konfigurera innehållsfiltret
Verksamheten	Behöver en kanal in/process för att föreslå ändringar och för att kommunicera uppgifter om personal som ska undantas (t ex personal som har utredande uppdrag)
”Analysator”	Har som uppdrag att kontrollera och analysera vad som loggas via innehålls filtret.
Teknisk tjänsteägare	Hanterar löpande driftövervakning av tjänsten.
Tjänsteägare	Förvaltar tjänsten, t ex avtal och uppföljning av servicenivåer
Informationssäkerhets-samordnare förvaltningsnivå	Tar hand om frågor som dyker upp rörande internet-användningen inom den egna förvaltningen. Det kan handla om statistiska analyser, alerts från ”analysatorn” eller att begära ut uppgifter på uppdrag ifrån HR eller ledningen.
Polis HR Skolledning	Dessa myndigheter eller andra som har befogenhet att begära ut uppgifter till sin utredning i enskilda ärenden.
Personal Politiker Elever Allmänhet	Målgrupper som blir användare i den meningen att de kommunicerar över internet med hjälp av stadens internetförbindelse. Se vidare nedan under <i>Scenarios applicering</i> och <i>GDPR</i>

3 Scenarios applicering

Ett innehållsfilter kan appliceras med olika grader av verkan. Detta får i sin tur följer i form av effekter samt utformning och kravställning på tillhörande processer. Följande tabeller ger exempel på möjliga alternativ.

Typfall av filtrering

Symbol	Förklaring
	Siten är blockerad. Användaren får i en dialogruta en varning med information om orsaken.
	Uppgift om försök till access sparas i en logg utan personuppgift
	Uppgift om försök till access sparas i en logg med personuppgift som gör aktiviteten spårbar med identitet
	Uppgift om försök till access sparas i en logg utan personuppgift. Fler uppgifter av teknisk natur sparas till loggen

Exempel 1: endast skolverksamheten filtreras

Händelse: försök att accessa site med...	Elever	Personal	Politiker	Publik
pornografiskt innehåll				
barnpornografiskt innehåll				
kriminellt innehåll				
malware – innehåll med skadlig kod				

Exempel 2: "filtrering light"

Händelse: försök att accessa site med...	Elever	Personal	Politiker	Publik
pornografiskt innehåll				
barnpornografiskt innehåll				
kriminellt innehåll				
malware – innehåll med skadlig kod				

Exempel 3: "filtrering m uppföljning i vissa fall"

Händelse: försök att accessa site med...	Elever	Personal	Politiker	Publik
pornografiskt innehåll				
barnpornografiskt innehåll				
kriminellt innehåll				
malware – innehåll med skadlig kod				

Exempel 4: "filtrering m strikt uppföljning"

Händelse: försök att accessa site med...	Elever	Personal	Politiker	Publik
pornografiskt innehåll				
barnpornografiskt innehåll				
kriminellt innehåll				
malware – innehåll med skadlig kod				

4 GDPR

4.1 Kapitlets syfte

Att beakta införande av innehållsfilter ur ett GDPR-perspektiv.

4.2 Avgränsning

I uppdraget ligger att ur ett antal perspektiv belysa möjligheter och eventuellt identifierbara svårigheter. Detta kapitel är avgränsat till att behandla eventuella ställningstagande och frågor ur ett Dataskyddsförordningsperspektiv, fortsättningsvis kallat GDPR-perspektiv.

Arbetet tar inte ställning till några andra juridiska aspekter än att ur ett GDPR-perspektiv av att införa ett innehållsfilter. Avsaknad av övriga juridiska ställningstagande är inte att jämföra med att sådana hänsyn inte kan vara aktuella och nödvändiga.

4.3 Grundläggande faktorer att fastställa

För att kunna göra ett korrekt ställningstagande måste först definieras vad som är det faktiska effektmålet som skall uppnås. Skall lösningen begränsas till att blockera åtkomstmöjligheter eller är målet också att logga försök eller fullbordade sökningar för att nå material som omfattas av ett innehållsfilter? Beroende på val av omfattning ställs olika krav ur ett GDPR-perspektiv.

4.4 Övrigt

Det finns ett behov av att det klarläggs hur och på vilket sätt urvalet av vad som skall blockeras och eller loggas görs och vem som ansvarar för detta. Detta behöver fastställas inte minst för att säkerställa hur hanteringen av eventuella loggar ur ett GDPR-perspektiv skall hanteras och hur, i enlighet med GDPR, den proaktiva uppföljningen skall ske.

4.5 Förutsättningar bedömning GDPR-påverkan

Bedömningen görs ur ett generellt perspektiv. Frågan huruvida GDPR är tillämplig eller ej bedöms inte påverkas av val av någon specifik produkt. Utredningen i stort arbetar med fyra kategorier av potentiellt registrerade, Elever, Anställda, Politiker, Allmänhet.

Ur ett GDPR perspektiv bedöms tillämpligheten av GDPR inte skilja sig åt mellan de potentiella registrerade, även om grunder och lagligt stöd för en behandling kan skilja sig mellan kategorierna.

Avgörande för tillämpligheten av GDPR är om det föreligger någon form av personuppgifts-behandling.

4.6 Bedömd tillämplighet av GDPR utifrån tre olika lösningsmöjligheter

- Blockering

I det fall Staden väljer en tjänst som endast blockerar åtkomst till information utifrån ett visst sökord eller begrepp kan personuppgiftsbehandling inte anses föreligga och hantering enligt GDPR är inte aktuellt.

- Loggning i kombination med "mjukt filter"

Med mjukt filter avser här en funktion som utifrån någon form av sökordlista inte blockerar, men varnar användare för att sökningen inte är i överensstämmelse med vad som är accepterat och att om man väljer att bortse från varningen den fortsatta hanteringen kommer att loggas.

- **Loggning av sökningar utan filter eller blockering.**

Loggning av sökningar mot fördefinierade sökord sker utan att användaren specifikt meddelas detta vid varje enskild sökning. Funktionaliteten i en sådan lösning kan bäst beskrivas som reaktiv. Detta möjliggör spårbarhet bakåt vid en eventuell incident om var och med vilka sökord en viss individ eftersökt information.

I det fall staden väljer en lösning som på användarnivå loggar och registrerar sökningen kommer detta att utgöra en personuppgiftsbehandling som omfattas av GDPR.

Notera att loggning av ett IP-nr är att ses som en personuppgift då det med hjälp av andra källor kan knytas till en specifik användare.

Utifrån detta perspektiv kommer loggfilerna att behöva hanteras enligt GDPR som vilken annan personuppgiftsbehandling som helst. Användaren kommer att behöva informeras om att sökningen loggas. Det behöver dokumenteras varför loggning sker, vilket lagligt stöd som finns, vilka uppgifter som loggas, hur länge de kommer att förvaras osv.

Behandlingen i sig måste alltså först kvalificeras enligt GDPR som en giltig behandling.

Förutsättningen och den möjliga utmaningen är att identifiera en lagliggrund för behandlingen. Frågan är inte okontroversiell.

När lagligheten väl är fastställd behöver den loggade informationen skyddas på en i förhållande till innehållet relevant nivå.

Loggning med ”mjukt filter” eller loggning utan meddelande till användaren om loggning, kommer högst troligt att omfatta sökningar på ord som kan antas leda till information om såväl politik som hälsa och sexuell läggning. Den typen av information kan helt eller till del antas falla under det som i GDPR anses som känslig information enligt Art.9.

Konsekvensen av detta är att hanteringen av loggarna måste ske med större försiktighet och med större krav på begränsning av vem som har tillgång till loggarna och att det sker en kontinuerlig uppföljning av utdelade behörigheter. På samma sätt ökas kraven på hur inloggning bör ske för att få åtkomst. En MFA lösning, multifaktor autentisering, är ett sätt att uppfylla ett sådant krav. Oavsett val av IT-lösning kommer det vara centralt att samtliga som kan tänkas beröras av loggningen är informerade om vad som gäller och att loggning kommer, kan komma att ske. För elever, anställda och politiker bör det övervägas om denna information skall ingå i anställningsavtal motsv.

5 Införandestrategi

Innan det går att utforma införandestrategi för kontentfilter måste det vara klart vad det är för innehåll som ska hanteras. Det måste också vara bestämt hur hanteringen av informationen ska vara utformad. Det innebär konkret att frågor som dessa måste hanteras:

- Handlar det om blockering av information eller loggning av användares handlingar?
- Vad förväntas hända om en användares handlingar uppmärksammas av kontentfiltret?

Beroende på innehåll kommer det finnas olika former av hanteringsrutiner. Ett enkelt sätt att ta fram vad det är för aktörer, rutiner och ekonomi som behöver ingå i införandestrategin är att utgå ifrån vad som är det vanligaste innehåll som kontentfilter brukar hantera:

- Skadlig kod
- Pornografi
- Barnpornografi

När det gäller skadlig kod finns det redan idag inom datakommunikation rutiner och produkter som identifierar och eliminerar riskerna. Skadlig kod ska därför hanteras inom rutiner som finns redan idag.

Hantering av innehåll som handlar om pornografi och barnpornografi innebär däremot att aktörer behöver identifieras vars roller hanterar och använder den information som kontentfiltret genererar. Det kommer krävas att nya rutiner etableras, där det tydligt framgår vilket som är ingåendevärdet samt vilken information som förväntas genereras från de definierade rutinerna.

5.1 Grundläggande behov för införandestrategi

De aktörer som kommer att påverkas av kontentfilter och förväntas ha en aktiv roll i att agera och generera information relaterat till kontentfiltret är kravställare och representanter för förvaltningsledningar, tjänsteägare, teknisk tjänsteägare, kommunikatörer och ekonomer.

Huvudgrupper av rutiner som behöver etableras handlar om att ge ingångsvärde på innehåll som kontentfiltret ska reagera på och hur. Det måste finnas rutiner för:

- Hur förvaltningen av kontentfiltret ska reagera på om överträdelser görs enligt filtreringen.
- Uppdatering av funktionella krav och hantering av den tekniska lösningen.
- Information om hur kontentfiltret används och om det sker förändringar eller överträdelser.

Det kommer att ställas krav på en ny ekonomisk modell för att fördela kostnaderna som kontentfiltret genererar. Det omfattar också rutiner för budgetering, uppföljning och bokslut.

5.2 Uppställning av identifierade aktörer – rutiner ekonomi

Detta behöver vara identifierat och definierat:

Aktörer	Rutiner	Ekonomi
Kravställare	Innehållet i kontentfiltret	Kostnadsbärare
	Mottagande av information från kontentfilter	
	Hantering av informationen om överträdelse enligt kontentfilter	
Tjänsteägare	Uppdatering av funktionella krav för kontentfilter.	Kostnadsfördelning
	Licenshantering	
	Uppföljning	
Teknisk tjänsteägare	Hantera teknisk lösning, drift och förvaltningsrutiner	Underlag till kostnadsfördelning
	Ärendehantering	
	Information om resultat om överträdelse från kontentfilter	
Kommunikatör	information om kontentfilter	
	Information om förändringar i kontentfiltret	
	Information om överträdelser	
Ekonom	Budgetering	Ekonomimodell
	Kostnadsuppföljning	
	Bokslut	

6 Omvärld

6.1 Syfte med kapitlet

Syftet är att utreda möjligheter till innehållsfiltrering av material som tillgängliggörs via Malmö Stads nät och eller via enheter ägda av Malmö Stad genom att främst undersöka hur andra kommuner gjort och agerat och om formella krav på filtrering möjligen kan identifieras. Primärt har frågan valts att belysas vad gäller möjligheter till filtrering av pornografi i skolmiljö. Omvärldsbevakningen fokuserar på vilka beslut undersökta kommuner och i förekommande fall andra aktörer kommit fram till, och där så varit möjligt, redovisa hur resonemangen förts och på vilka grunder beslut fattats.

6.2 Sammanfattning

Det råder ingen entydig bild av hur kommuner valt att förhålla sig till införande av innehållsfiltrering avseende porr i skolmiljö. Det finns inga formella krav på filtrering och det anses saknas vetenskaplig evidens för att ett filter skulle uppnå något mätbart resultat (Elza Dunkels, Umeå Universitet). Flera av undersökta kommuners förda resonemang går ut på att barn, oavsett filter, har lätt att komma åt oönskat material via egna telefoner och andra plattformar än de som skolan tillhandahåller och att ett filter på grund av detta skulle sakna något större värde.

Ett filter anses kunna ge en falsk känsla av trygghet och att ett värdegrundsarbete och dialog med barnen skulle ha ett större värde och effekt. Detta ställs mot uppfattningen att det finns ett moraliskt/etiskt behov av att skydda barn i skolan mot lätt åtkomligt pornografiskt material och att detta kan uppnås genom att begränsa åtkomsten.

Ungefär hälften av landets kommuner har enligt SKL infört någon form av filter idag. Av de kommuner i regionen som vi tagit del av material från, har flertalet efter utredning valt att inte införa något filter. Så vitt vi kan avgöra har det i samtliga fall endast handlat om frågan att blockera visst innehåll, aldrig att logga försök att nå viss information eller vissa sidor.

Frågan är mångfasetterad och bör ses ur ett såväl tekniskt som juridiskt perspektiv men också ur ett objektiva/subjektiva perspektiv.

SKL har sedan början av 2019 arbetat fram en vägledning på området som kommer att presenteras under december 2019. Utfallet av denna bör beaktas innan Malmö Stad fattar beslut i endera riktningen.

6.3 Avgränsning

Omvärldsbevakningen inkluderar inte någon närmare eller djupare analys av vare sig juridiska eller tekniska ställningstagande.

6.4 Genomförande

Kontakt har tagits med ett antal kommuner och det har tagits del av ställningstagande i frågan. Strävan har varit att primärt titta på kommuner i

regionen, men ställningstagande från andra kommuner har också inhämtats via telefon eller e-post. Till detta har synpunkter inhämtade från SKL (hemsida) och en paneldebatt i saken från årets Almedalsvecka beaktats. Ställningstagande både från kommuner som infört filtrering och de som efter utredning avstått har eftersträvats.

6.5 Kommun/region referenser från eller om vilka material inhämtats

Nedanstående material och sammanställning har vi fått ta del av via Simrishamns kommun som nyligen gjort en utredning i frågan.

Barn- och utbildningsförvaltningen i Simrishamn har kontaktat Sjöbo kommun, Skurups kommun, Ystads kommun, Vellinge kommun, Lunds kommun, Helsingborgs kommun, Trelleborgs kommun och Region Gotland, och sammanställer nedan svaren:

Kommun	Svar	Kommunens kommentar
Ystads kommun	Har inte porrfilter	Anser att det inte finns något fungerande filter på marknaden och att om det skulle finnas ett fungerande, vaggar in personal och vårdnadshavare i en falsk trygghet.
Sjöbo kommun	Har inte porrfilter	Menar att det alltid finns kryphål för den som vill ta sig igenom filter.
Tomelilla kommun	Har inte porrfilter	Menar att det går att ta sig runt filter och att det är en fråga för pedagogerna att arbeta med.
Trelleborgs kommun	Har inte porrfilter	Menar att verksamheten måste utgå från vetenskap och beprövad erfarenhet, som Trelleborg menar entydigt visar att internetfilter inte fungerar utan tvärtom kan vara till nackdel för barn och ungdomar. De hänvisar till forskaren Elza Dunkels.

Skurups kommun	Har porrfilter	Nyttjar Securly för att filtrera trafik på Chromebooks. Securly är ett kostnadsfritt filter, utöver att det kräver personella resurser. En IKT-pedagog ansvarar för att administrera programvaran och kan se vilka webbsidor individer besöker, både i skolan och i hemmet.
*Lunds kommun	Har inte porrfilter	En motion har lämnats in och skolförvaltningarna har fått i uppdrag att tillsammans med IT-avdelningen utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av ett filter. Utredningen är inte påbörjad ännu.
Helsingborgs kommun	Har inte porrfilter	Helsingborg profilerar sig med öppna trådlösa nätverk.
Region Gotland	Har inte porrfilter	De menar att filter inte löser problemen och väljer andra vägar för att tackla problematiken. De menar att det inte är en teknikfråga, utan ett förhållningssätt och en värdegrundsfråga.

*Efter att Simrishamn gjort sin utredning har Lunds kommun fattat beslut om att inte införa något filter.

6.6 Analys presenterade uppgifter

Utifrån de uppgifter gruppen tagit del av kan följande konstateras:

Det finns från skolverket inga krav på att visst material, i huvudsak relaterat till porr, skall filtreras.

Cirka hälften av landets kommuner har ändå infört någon form av blockering av porr i skolan.

Det finns ingen forskning som styrker att införandet av ett ”porrfilter” på något sätt skulle förbättra elevernas syn på eller utgöra en större begränsning i möjligheterna att på annat sätt skaffa åtkomst till porr.

Huvudargumenten hos de som valt att inte inför ett filter är att det är ineffektivt, i vissa fall kostbart och att skolorna istället bör satsa på utbildning och information i frågorna. Detta för att ge eleverna en plattform för att själva ta avstånd från porr.

Bland de som valt att införa ”porrfilter” har det bland annat hänvisats till att det är en inkluderad funktionalitet i använda brandväggar, men att det främsta syftet varit att filtrera skadliga [URL:er](#). Vidare klargör IT-policyn i de aktuella fallen att det inte är tillåten med ”porrsurfning” och därav man sett en möjlighet att aktiverat funktionaliteten.

Flera kommuner belyser också risken för att ”överfiltrera” d.v.s. att ett filter också tar bort eller stoppar sådan information skolan vill nyttja i sexualundervisning mm. Bland annat förefaller HBTQ relaterad information i hög grad felaktig filtreras bort.

Ur juridiskt perspektiv finns aspekter att beakta som gör att frågan om filter inte är okontroversiell. Frågan ställs om man på något sätt kan anses inskränka grundlagsskyddade rättigheter och frågan om hur man skall bedöma vad som skall blockeras eller inte blir en fråga om tycke och smak. ”Det som är porr för en betraktare är konst för en annan”.

Vårt att notera och möjligen också att invänta, är att SKL är medvetna om att fråga är aktuell och besvärlig för kommunerna att hantera och att de söker vägledning hos SKL.

Utifrån detta identifierade behov har SKL sedan början av 2019 arbetat med en vägledning i frågan. Vägledningen är under färdigställanden och kommer att presenteras under december månad 2019.

6.7 Risker med införande av innehållsfilter

Kan bli problem vid digitala prov om tex en site som ingår i en fråga, stoppas av porrfiltret.

Användare som i sitt arbete måste kunna surfa till pornografiska sajter (tex prostitutionsgruppen) stoppas av filtret, och det går inte att införa undantag pga tekniska begränsningar i filter-lösningen.

6.8 Slutsats

Sett till objektiva grunder så som avsaknad av vetenskaplig evidens för effekten av ”porrfilter” och tekniska lösningars oförmåga att filtrera enbart oönskat material, torde ett införande av innehållsfiltrering/porrfilter inte kunna garantera den önskade effekten på ett sådant sätt och i en sådan omfattning att ett införande är det självklara valet. Ett beslut om införande kan självklart fattas på mer subjektiva grunder, som möjligen då kan ifrågasättas på ett annat sätt än om beslutet kunnat grundas på objektiva grunder.

Som tidigare påpekats kommer SKL i december 2019 med en vägledning i frågan som kan underlätta vid ställningstagandet och ge vägledning i hur man kan och bör resonera.

7 Möjliga IT-lösningar

7.1 Övergripande beskrivning av olika typer av tekniska lösningar

Två spår kan i huvudsak identifieras vad gäller tekniska lösningar för att åstadkomma blockering av innehåll.

Antingen sker blockering redan i infrastrukturen (såsom i brandväggar eller proxy) eller så sker den medelst mjukvara på respektive klient som avses hanteras.

En lösning baserad på att innehåll blockeras redan i infrastruktur torde vara enklare att administrera än en lösning som fordrar en klientinstallation på resp. klient. Nackdelen är att filtreringen försvinner så snart enheten avlägsnas från det aktuella nätet. Elever som surfar på egen telefon och via mobilabonnemang skulle då inte beröras av filtreringen varvid syftet med filtreringen kan ifrågasättas.

Båda lösningarna bygger på någon form av matchning mot en förment riktig lista över tillåtna respektive otillåtna sidor eller sökord. Uppdateringen av denna "white/black list" kommer att vara en känslig del oavsett lösning. Det kommer inte att gå att säkerställa ett hundra procentigt skydd över tid. Till och från kommer det finnas risk för att listan under perioder inte hinner uppdateras i samma tid som nya sidor tillkommer.

Det skall i sammanhanget påpekas att beroende på vilken lösning som väljs kommer det att finnas positiva bieffekter i form av att lösningen förutom att blockera trafik kan undersöka och stoppa så kallad Malware och annan skadlig kod från att komma in i nätverket. Här finns alltså en IT och Informationssäkerhetsmässig vinst att göra, som dock inte omfattas av denna omvärldsanalys.

7.2 Val av tjänst

Enheter (t ex laptops, Chromebooks, desktops) som är uppkopplade mot nätverket är i behov av DNS-tjänst för att kommunicera med andra enheter (t ex interna servrar och externa webb-sidor) med namn istället för ip-adresser. Det finns ett antal leverantörer för att lösa detta behov. I denna utvärdering har vi valt att fokusera på två leverantörer, Cisco och Infoblox. Båda dessa leverantörer levererar idag produkter för att tillhandahålla åtkomst till framför allt Malmö stads nätverk och internet. ***För en fördjupad beskrivning se vidare i bilagorna 2 och 3***

7.3 Cisco Umbrella

Cisco Umbrella är ett DNS-skydd som är en molnbaserad tjänst vilken detekterar och blockerar misstänkta eller svartlistade domäner oavsett var man är. Med hjälp av artificiell intelligens och drygt 175 miljarder domänförfrågningar (namnuppslag) – som dagligen analyseras av systemet – blockerar den inte enbart kända skadliga domäner, utan arbetar också förebyggande och kan därför förutspå framtida attacker från nya domäner. Umbrella DNS-skydd kräver ingen fysisk utrustning. Tjänsten skyddar automatiskt de enheter som är anslutna till det lokala nätverket. Genom att installera ett program på enheter kan man arbeta med samma säkerhet även utanför det egna nätverket, t ex hemifrån.

7.3.1 Estimerad kostnad licenser Umbrella

Prisindikation på Cisco Umbrella för Malmö stads elever och personal beräknas till 850.000 - 1 650 000 SEK årligen beroende på funktioner och supportnivå samt baserat på 36 månaders licenser. Om staden står för en reinvestering i Cisco brandväggar eller andra Cisco security produkter så kan det även finnas kostnadsmässiga fördelar i form av att staden sluter ett ”security choice enterprise agreement”, Umbrella skulle då kunna vara en av tre produkter som staden väljer inom ramen för detta avtal. Det finns kostnadsdrivande aspekter såsom vilken supportnivå eller funktionalitet en väljer och som måste specificeras vidare vid intagande av formell offert. Kostnad kan med andra ord stiga respektive sänkas beroende på val.

7.4 Infoblox Active Trust

InfoBlox Active Trust är likt Cisco Umbrella ett DNS-skydd. Active Trust är en så kallad hybridlösning, som både är en tjänst på det lokala nätverket integrerat i befintliga DNSer och en molnbaserad tjänst. Även Infoblox-tjänsten analyserar och blockerar skadliga domäner, både kända och potentiella. Infoblox DNS-skydd i nätverket kräver att man har Infoblox hårdvara installerad. Malmö stad har idag redan hårdvara som kan kompletteras med licenser för att få denna tjänst. Tjänsten skyddar automatiskt de enheter som är anslutna till det lokala nätverket. InfoBlox har även en molntjänst för att skydda enheter utanför det egna nätverket, t ex hemifrån. Krävs att man installerar ett program på enheten för att bli skyddad.

7.4.1 Estimerad kostnad licenser Infoblox

Prisindikation på Infoblox Active Trust för Malmö stads elever och personal har beräknats utifrån tidigare prisuppgift till 800 000 SEK årligen och baserar sig på 36 månaders licenser.

Det finns kostnadsdrivande aspekter såsom vilken supportnivå eller funktionalitet en väljer och som måste specificeras vidare vid intagande av formell offert. Kostnad kan med andra ord stiga respektive sänkas beroende på val.

8 Sammanfattning

Utifrån redovisat material kan följande slutsatser eller ansatser till slutsatser dras:

Omfattning och målsättning måste definieras tydligare för att kunna göra nödvändiga avgränsningar.

- Gäller projektet skolan eller hela stadens infrastruktur/utrustning?
- Vad är det som skall uppnås?
- Skall vissa sidor endast blockeras för åtkomst eller skall sökförsök också på något sätt filtreras och loggas?
- Vad är det som skall blockeras eller filtreras? Är det endast pornografi eller också annat, i så fall vad?

Beslutad omfattning kommer att vara normerande för vilka övriga ställningstagande som kan komma att behöva göras, sett till bland annat teknik och juridiska överväganden. Det skall i sammanhanget påpekas att frågan om filtrering och blockering inte är okomplicerat. Detta är emellertid inget som denna utredning haft att ta ställning till.

Det finns idag inga legala krav på att blockera eller innehållsfiltrera åtkomst till visst material.

En frivillig överenskommelse mellan ett antal ISP'er (internetleverantörer) och polisen innebär dock att kända sidor med barnpornografiskt innehåll filtreras bort innan det blir sökbara. Samtliga ISP'er som verkar i Sverige ingår inte i detta samarbete och filtreringen är därmed inte heltäckande.

Ca 50% av landets kommuner har likväl infört någon form blockering av pornografiskt material i skolverksamheterna. Behovet av vägledning i frågan är stort bland landets kommuner och SKL har därför sedan början av 2019 genomfört ett arbete, vilket kommer att presenteras under december 2019.

Av de kommuner i närområdet som ingått i det material vi tagit del av har merparten efter utredning valt att inte införa någon form blockering/filtrering.

Det råder delade meningar om huruvida det går att påvisa någon vetenskaplig effekt av att införa ett filter, och det finns, så som vi uppfattat det i undersökta kommuner en spridd uppfattning att ett filter ger en falsk trygghet och dessutom medför en risk för överfiltrering där även önskat material blockeras/filtreras bort. Detta skall ställas mot en eventuell subjektiv bedömning av behov och bedömda fördelar.

När omfattning och mål förtydligats finns, beroende på utfall, ett antal tekniska lösningar att vidare utvärdera. Innan mål och omfattning är tydligare klarlagt nöjer sig utredningen med att lyfta fram och redovisa att det finns tekniska lösningar att tillgå oavsett vilken väg Staden väljer att gå.

Det är slutligen utredningens uppfattning att det är lämpligt att invänta SKL's vägledning i frågan innan slutligt beslut om hur frågan skall bedömas.